

пріоритетних на державному рівні, а також тих важливих проектів, впровадження яких не під силу приватному бізнесу. Таким чином, держава зможе стимулювати інноваційно-інвестиційну діяльність аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Музика П. М. Удосконалення механізму державної підтримки інноваційної діяльності аграрних підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/148386/1/159-162.pdf>.
2. Панухник О. В. Державна підтримка суб'єктів аграрної сфери / О. В. Панухник // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2017. – № 1. – С. 5-10.
3. Новіков О. Є. Державне регулювання інноваційно-інвестиційною діяльністю в аграрній сфері. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/174.pdf>.

УДК 336.77

Сибірянська Ю.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Свириденко О.О.,

аспірант Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки

Джерела фінансування малого та середнього бізнесу в країнах Європейського Союзу

Пошук джерел фінансування суб'єктами малого та середнього бізнесу (далі – МСБ) є актуальною не лише в Україні, але й в країнах ЄС. Нестача доступних джерел зовнішнього фінансування перешкоджає інвестиційній діяльності суб'єктів МСБ. Опитування суб'єктів МСБ в країнах ЄС-28, проведене в кінці 2016 року, засвідчує, що близько 13% респондентів відчували проблеми із доступом до фінансування. Причому кожній країні притаманна

своя специфіка. Зокрема, якщо проблема доступу до фінансування, як одна з найважливіших булаз азначеною 9-ма % суб'єктами МСБ в цілому, то в Німеччині, Великобританії частка таких суб'єктів лише 6%, а в Кіпрі і Греції у 4 рази більше (сягає 24%).

В Україні майже 20% опитаних МСБ зазначили про існування проблеми низького доступу до кредитів. В Україні кредит є найпоширенішим джерелом зовнішнього фінансування суб'єктів МСБ. Через це більшість МСБ ототожнюють доступ до фінансування з доступністю банківського кредитування. Очевидно, що така ситуація зумовлена низьким рівнем розвитку інших, відмінних від банківського кредитування, ресурсів.

Фактичні дані свідчать, що банківські кредити та кредитні лінії є також важливим джерелом зовнішнього фінансування МСБ в країнах ЄС-28 (більше 50% суб'єктів МСБ користуються зазначеними ресурсами). Разом з тим, поширені інші джерела фінансування: лізинг (використовували 47% суб'єктів МСБ), торгові кредити (35%), гранти (29%), інші позики (24%) власний капітал (див. табл. 1).

Таблиця 1

Основні джерела фінансування МСБ в країнах ЄС-28, %*

	Власний капітал	Торговий кредит	Інші позики	Гранти	Внутрішні фонди	Банківські кредити	Лізинг	Кредитні лінії
Австрія	8	21	22	30	32	49	54	63
Бельгія	16	30	20	21	19	58	38	53
Болгарія	3	25	27	26	36	44	45	61
Хорватія	23	15	19	41	37	51	55	52
Кіпр	22	62	18	34	21	61	23	70
Чеська Республіка	2	16	18	34	23	42	48	49
Данія	17	17	16	11	14	31	47	62
Естонія	18	20	25	20	40	41	55	30
Фінляндія	25	35	33	25	34	64	69	73
Франція	21	26	15	30	32	66	52	54
Німеччина	13	14	27	30	25	48	59	52
Греція	26	56	19	46	16	56	26	37
Угорщина	2	14	18	39	26	31	38	35
Ірландія	15	71	26	28	42	59	53	77

Італія	2	52	13	52	28	55	26	59
Латвія	44	18	31	21	20	39	45	43
Литва	13	27	31	21	34	43	50	44
Люксембург	25	31	30	22	26	52	34	58
Мальта	19	84	19	38	25	57	35	83
Нідерланди	28	30	32	13	15	45	41	60
Польща	4	44	17	31	22	43	59	57
Португалія	3	47	23	48	19	57	59	63
Румунія	14	35	35	27	31	35	51	59
Словакія	2	31	27	14	34	48	56	60
Словенія	33	34	26	54	29	62	49	66
Іспанія	2	48	19	37	22	56	37	48
Швеція	58	19	25	13	33	34	56	52
Великобританія	17	57	27	20	32	41	50	56

*Примітка: складено авторами за [1]

Дані таблиці 1 свідчать, що суб'єкти МСБ активніше використовують, відмінні від банківського кредиту, джерела фінансування. Зокрема, лізинг, який є найпоширенішим у Фінляндії, Португалії, Німеччині, Польщі (для порівняння в Україні лізинг використовують менше 4% опитуваних МСБ); гранти найактивніше залучають в Італії, Португалії, Греції, Словенії. Частка суб'єктів, які використовують власний капітал, як джерело фінансування в середньому лише 13% країн ЄС-28.

Попри високий попит на банківські позики, низка суб'єктів господарювання країн ЄС-28 не використовують їх через надто високі відсоткові ставки (вважають 8% опитаних МСБ), недостатність майна для застави (4%), відсутність доступних кредитів (специфічних програм) (3%), забагато паперової роботи (4%), і відсутність потреби у банківському кредиті (74%). При цьому вища ймовірність отримати відмову у наданні банківського кредиту притаманна саме суб'єктам МСБ, зокрема, якщо для мікробізнесу – 12%, малого – 6%, середнього – 3%, то для великого бізнесу – лише 1% відмов.

Низька обізнаність суб'єктів МСБ в інших джерелах фінансування не дозволяє використовувати у повній мірі їх інвестиційний потенціал. Враховуючи високу вартість банківського кредитування в Україні, з метою активізації інвестиційної активності МСБ в умовах перманентної нестачі ресурсів, є потреба у розбудові альтернативи банківського кредитування.

Такими напрямками можуть бути лізинг, гранти, спеціалізовані фінансові програми. Для цього необхідна виважена державна політика підтримки інноваційноспрямованих суб'єктів МСБ, щоб вони могли використовувати широкий спектр фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Infographics: SME access to finance country fact sheets 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/22529>

УДК 332.025.012

Томнюк Т.Л.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та підприємництва,*

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Кредитна підтримка суб'єктів підприємництва в Україні: проблемні аспекти та напрями підвищення ефективності

Підприємництво є рушійною силою економічного розвитку цивілізованого світу. За оцінками Глобального індексу підприємництва і розвитку GEDI-2016, Україна посідає 63-є місце серед 132 країн світу та 34-е місце в європейському регіоні [1]. За інформацією Світового банку Україна посіла 80 місце серед 190 країн світу у рейтингу Doing Business-2017, що на три позиції вище у порівнянні із рейтингом Ведення бізнесу-16. Проте звіт групи Світового банку визначає, що в нормативно-правовій базі, яка регулює розвиток бізнес середовища в Україні, все ще залишається багато проблем [2].

Безумовною складовою підвищення активності підприємницьких структур є доступність кредитних ресурсів. Згідно з даними НБУ, на кінець 2016 року середньозважені ставки за новими кредитами для юридичних осіб у гривні склали 14,8%, а ставки за кредитами для населення – 30,5% [3]. Для порівняння: в країнах-членах ЄС місцевий бізнес має можливість отримувати